

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 286 840 129

E-mail: jarmila.pilecka@soc.cas.cz

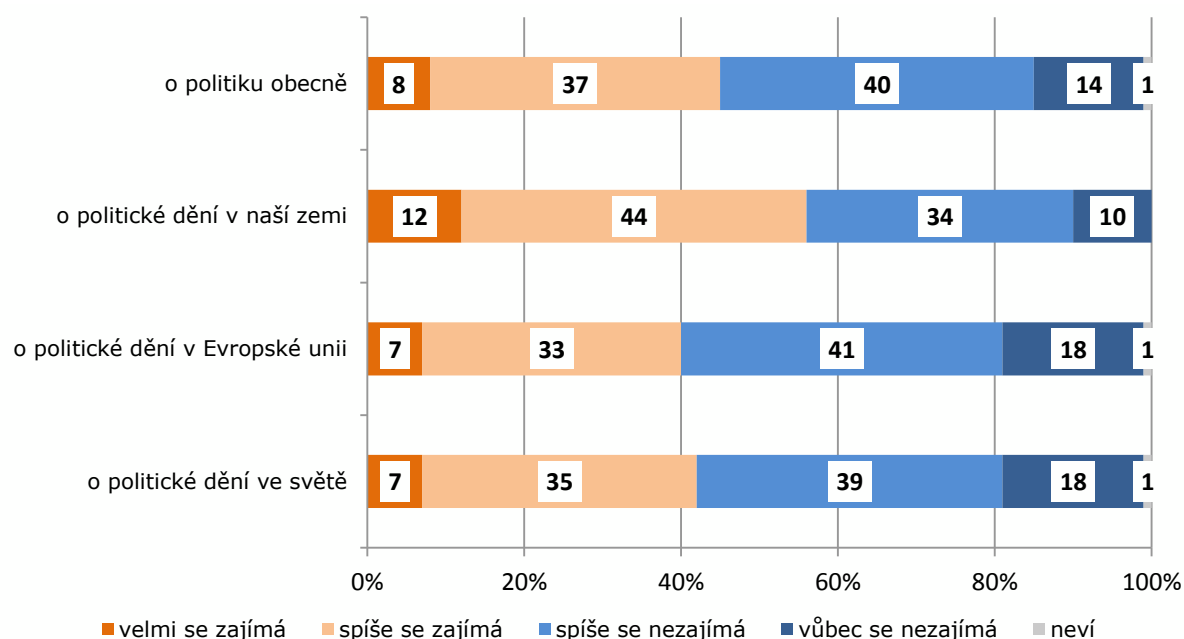
Angažovanost občanů a zájem o politiku - únor 2016

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v16-02</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>8. – 15. 2. 2016</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1080</i>
Počet tazatelů:	<i>226</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PO.45, PS.16</i>
Zveřejněno dne:	<i>30. března 2016</i>
Zpracovala:	<i>Jarmila Pilecká</i>

V únorovém šetření dotazovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v. v. i., sadu otázek týkajících se zájmu občanů o politiku a jejich možností participace na politickém dění.

Nejdříve se dotazovaní vyjadřovali k tomu, jak se zajímají o politiku. Nejvíce se česká veřejnost zajímá o politické dění v naší zemi (56 %). Necelá polovina dotázaných (45 %) se pak zajímá o politiku obecně, naopak 54 % respondentů deklaruje, že se o politiku obecně v současnosti nezajímá. Pokud jde o politické dění v Evropské unii a ve světě, zde je prakticky totožné rozložení zájmu. Přičemž přibližně dvě pětiny občanů (EU 40 %; svět 42 %) se o politické dění v EU a ve světě zajímají a přibližně tři pětiny se o politické dění v EU a ve světě nezajímají (EU 59 %; svět 57%).

Graf 1. Zájem o politiku (v %)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 15. 2. 2016, 1080 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Časové srovnání v tabulce 1 ukazuje proměny zájmu o tyto úrovně politiky v čase. Vidíme, že česká veřejnost se poměrně stabilně dělí přibližně na polovinu těch, kteří se o politiku obecně zajímají a polovinu těch, kteří se o politiku obecně nezajímají, přičemž nezájem v současnosti mírně převažuje. Zároveň z tohoto srovnání vidíme, že se v průběhu času snížila velikost podílu těch, kteří se zajímají o politické dění v naší zemi a naopak o něco vzrostl podíl lidí, které toto dění nezajímá (posun o 8 procentních bodů v porovnání s šetřením z roku 2008). Pokud se podíváme na zájem o dění v EU, vidíme, že zde je trend opačný, a v průběhu let stoupá podíl lidí, kteří se o politické dění v EU zajímají, a zároveň tak klesá podíl těch, kteří toto dění nesledují (nárůst zájmu o 10 procentních bodů v porovnání s šetřením roku 2008). V porovnání s posledním šetřením z února 2015 mírně poklesl zájem českých občanů o dění ve světě (pokles deklarovaného zájmu o 5 procentních bodů), a je tak v současnosti srovnatelný s většinou měření z let 2008 až 2014.

Tabulka 1: Zájem o politiku - časové srovnání (v %)

	II/08	II/09	VI/09	II/10	II/11	II/12	II/13	II/14	II/15	II/16
o politiku obecně	47/53	46/53	44/56	48/52	46/54	46/53	47/53	45/55	46/54	45/54
o politické dění v naší zemi	64/36	59/41	58/42	61/39	58/42	61/39	59/41	59/41	57/43	56/44
o politické dění ve světě	40/59	45/53	44/56	40/59	39/60	40/59	36/63	37/63	45/54	40/59
o politické dění v EU	32/68	35/64	32/68	30/70	30/70	39/60	31/68	32/68	38/61	42/57

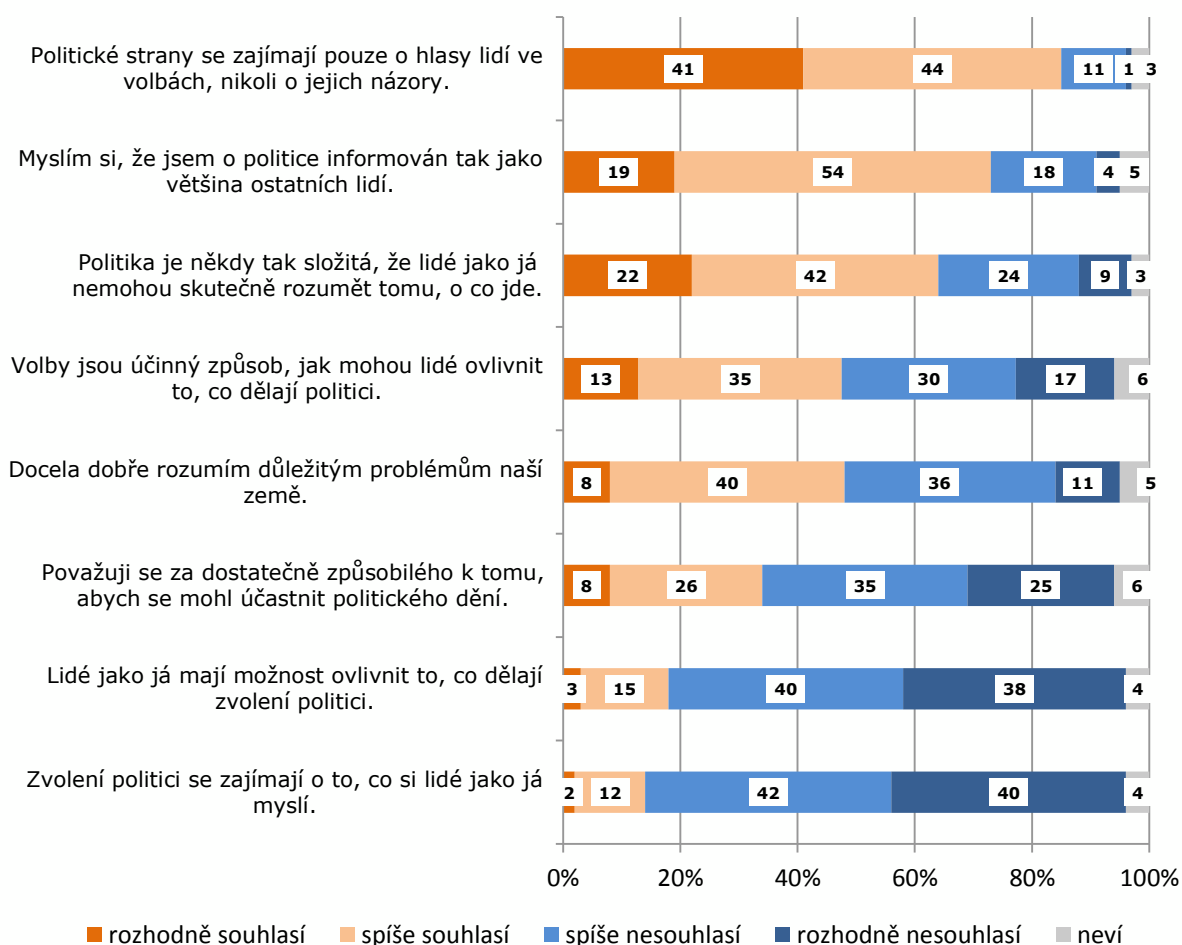
Pozn.: Podíly velmi+spíše se zajímá a velmi+spíše se nezajímá; dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

¹ Otázka: „Jak moc se v současné době zajímáte a) o politiku obecně, b) o politické dění v naší zemi, c) o politické dění v Evropské unii, d) o politické dění ve světě?“

Další analýza sociodemografických charakteristik respondentů ukazuje, že lidé, kteří jsou spokojeni se současnou politickou situací ČR, se zároveň více zajímají o politiku na úrovni ČR i úrovni nadnárodní. Dále se o politiku ve všech zmíněných oblastech výrazněji více zajímají muži než ženy. Z hlediska věku se nejméně zajímá věková kategorie 15 až 19 let, vyšší zájem obecně projevují lidé starší 45 let. Zájem o politiku ve všech oblastech pak stoupá i s dosaženým vzděláním respondenta. Zároveň se více o politické dění zajímají lidé s vyšší deklarovanou životní úrovní a to nejen v případě místní, ale i světové politiky a politiky EU. Pokud jde o rozdíly mezi voliči levice a pravice z dat vyplývá, že míra jejich zájmu o politiku roste s politickou vyhraněností, a to na obou stranách politického spektra.

Graf 2. Hodnocení výroků o občanské participaci a vztahu politiků a voličů (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 8. – 15. 2. 2016, 1080 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.*

Další oblastí, ke které se dotázaní vyjadřovali, se týkala jejich možností ovlivnit zvolené politiky, jejich možností participace a porozumění politice.

Můžeme říci, že nejvyšší skepse panuje v oblasti přístupu politiků k voličům a zájmu o jejich názory. Konkrétně 85 % dotázaných je přesvědčeno, že politické strany se starají více o hlasy voličů než o jejich názory a pouze 14 % respondentů souhlasí s tvrzením, že zvolené politiky zajímá, co si občané myslí. Pokud jde o porozumění

² Otázka: „Nyní vám přečtu několik tvrzení a Vy mi, prosím, řekněte, nakolik s nimi souhlasíte či nesouhlasíte.“

politice a celkovému politickému dění, 73 % dotázaných má pocit, že je o tomto dění informováno podobně jako ostatní lidé. Dále přibližně polovina (48 %) respondentů tvrdí, že docela dobře rozumí důležitým problémům naší země a zhruba jedna třetina (34 %) se považuje za způsobilou k účasti na politickém dění. Přičemž přibližně tři pětiny (64 %) české veřejnosti považuje politiku někdy za natolik složitou, že jim to stěžuje možnost jí zcela porozumět. Přibližně polovina (48 %) respondentů vidí ve volbách účinnou možnost k ovlivnění konání politiků, přibližně stejně velký podíl oslovených (46 %) měl ale názor opačný. O něco horší jsou postoje občanů k možnosti změnit to, co politici dělají, přímo z jejich pozice běžného občana, kdy tuto možnost jako reálnou vidí jen 18 % dotázaných.

Výroky, ke kterým se respondenti vyjadřovali, lze na základě faktorové analýzy rozdělit do čtyř základních dimenzí. Toto rotované řešení vysvětluje 67 % celkové variance. První dimenze zahrnuje obecný pocit informovanosti o politice a schopnosti participovat na politickém dění, kam spadají výroky o porozumění problémům naší země, způsobilosti k účasti na politickém dění a informovanosti o politice ve srovnatelném měřítku s ostatními lidmi. Další oblast tvoří výroky spojené s vlivem voličů na zvolené politiky a s volbami jako možným nástrojem změny. Do této kategorie se řadí výroky týkající se možnosti ovlivnit konání politiků, zájmu politiků o názory jejich voličů a použití voleb jako nástroje pro změnu záměrů politiků. Třetí dimenze pokrývá výrok o moci stran, který se konkrétně pojí s tvrzením o zájmu politických stran pouze o získání hlasů ve volbách. Poslední oblastí je složitost politiky a možnost proniknout do její problematiky i z pozice běžného občana, kdy tuto dimenzi pokrývá výrok o složitosti politiky, která stěžuje porozumění běžnému občanovi.

Tabulka 3: Hodnocení výroků o občanské participaci a vztahu politiků a voličů – časové srovnání (v %)

	VI/04	II/08	II/09	II/10	II/12	II/14	II/16
	Souhlas/ nesouhlas						
Politika je někdy tak složitá, že lidé jako já nemohou skutečně rozumět tomu, o co jde.	-	-	66/31	68/29	65/32	68/30	64/33
Docela dobře rozumím důležitým problémům naší země.	49/45	51/46	47/47	46/49	50/45	45/50	48/47
Považuji se za dostatečně způsobilého k tomu, abych se mohl účastnit politického dění.	18/76	15/80	35/58	38/55	35/57	34/61	34/60
Myslím si, že jsem o politice informován tak jako většina ostatních lidí.	74/21	77/19	76/19	76/19	73/21	72/24	73/22
Politické strany se zajímají pouze o hlasy lidí ve volbách, nikoli o jejich názory.	85/12	86/12	84/13	85/11	84/13	84/13	85/12
Lidé jako já mají možnost ovlivnit to, co dělají zvolení politici.	18/79	6/92	11/85	12/84	15/82	15/82	18/78
Volby jsou účinný způsob, jak mohou lidé ovlivnit to, co dělají politici.	44/48	51/40	55/39	45/48	43/51	48/48	48/46
Zvolení politici se zajímají o to, co si lidé jako já myslí.	13/82	8/88	11/83	11/84	11/85	14/83	14/82

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z časového srovnání vidíme, že u většiny výroků nedochází k výrazným změnám a názorové rozložení české veřejnosti je poměrně stabilní. U výroku, který se týká způsobilosti k podílení se na politickém dění, došlo v roce 2009 ke změně znění, posun v datech je tedy pravděpodobně zapříčiněn právě touto změnou. V porovnání se situací v únoru 2014, kdy byla otázka do výzkumu zařazena naposledy, mírně poklesl (o 4 procentní body) podíl respondentů, kteří souhlasí s výrokem, že politika je někdy tak složitá, že člověk nemůže skutečně rozumět tomu, o co v ní jde.

Obecně můžeme dle charakteristik respondentů říci, že méně skeptičtí jsou v postojích k jednotlivým výroky lidé spokojení se současnou politickou situací. Pokud jde o genderové rozdíly, muži jsou více přesvědčeni o své způsobilosti k participaci na politickém dění a porozumění politickým problémům než ženy. Obecně méně skeptičtí k možnostem změny a participace jsou pak i lidé, kteří důvěřují vládě ČR a lidé s dobrou životní úrovní. Lidé s vysokoškolským vzděláním deklarují častěji způsobilost k participaci na politickém dění a porozumění politickým problémům.